

adesea ori cu cuvântul „individ“ pe care naivii noștri mahalagii și-l aruncă reciproc ca insultă.

* * *

Toate acestea, pentru că clasa noastră conducătoare judecă lucrurile noi cu mintea ei veche. Ea a putut să vadă că România s'a mărit, dar n'a putut să vadă că România a înviat. Pentru că în adevăr, țara noastră în această privință îmi face impresia unui mare cimitir în care toți morții au înviat de o dată, și acest miracol a speriat pe toți intendenții și pe toți ciocli cimitirului, care și-au pierdut capul. În cimitirul României vechi, morții n'aveu nevoie de demnitate, pentru că morții zac și în tină; n'aveau nevoie de mâncare, pentru că morții nu mănâncă.

În cimitirul României vechi nu trăiau și nu profitau de viață decât intendenții cimitirului și ciocli țarei, care se desfățau la Capșa și mâncau coliva țarei, adică bugetul ei, cu toți ginerii, nepoții, sinecuriștii, trântorii, ignoranții, necinstiți cu toți Capșiștii.

Administrația cimitirului era ușoară pentru că este ușor să conduci pe morți și era destul ca intendenții să nu fie așa de proști încât să dea în gropile cimitirului; ei n'aveau nevoie să fie cărturari și ameteau îndată ce erau puși să numere până la cinci.

Astăzi morții din cimitirul român au înviat; ei cer drepturile celor vii și foști intendenți uluiți le răspund ca și când cei vii ar fi tot morți. Ei cer mâncare și intendenții răspund că morții nu mănâncă și că pomana-morților este pentru intendenții și pentru ciocli; ei cer demnitate și intendenții cimitirului răspund că peste morți poți să calci, pentru că ei nu simt, și așa mai departe.

Prin urmare, oamenii înviați nu cer astăzi ceva grav, dar cer ceva nou și de aceia ei sunt considerați ca bolșevici. Dacă vrei să transformi țara lui Hubsch și țara lui Ghünter, ești bolșevic; dacă te-a lovit pe obrazul stâng și nu mai întorești și pe cel drept, ești bolșevic; dacă ți-a furat haina și nu-i mai dai și cămașa, ești bolșevic; dacă nu mai vrei ca țara să fie guvernată de Capșiștii trântori și hoți, ești bolșevic; dacă ceri socoteală de toate jafurile în averea publică, ești bolșevic; dacă ceri ca și muncitorul și țăranul să nu mai fie furat, ești bolșevic; dacă vrei să gonești pe toți sinecuriști, vagoniști, permișiști, ești bolșevic; dacă vrei ca să numai conducă țara cei îndrăzneți, proști și ignoranți, ești bolșevic; dacă vrea și Ivan să stea pe Divan, când Ivan este om cinstit și muncitor, Ivan este bolșevic, pentru că Ivan nu este pentru Divan.

Cu această frică de cerințele noi, cu această nepricepere și lipsă de preparare științifică și suflătească pentru problemele timpului, am ajuns la *catărismul politic*. În loc ca iei să caute leacul nevoilor

noi, catării politici tăgăduiesc chiar nevoile. Ei nu știu decât cuvântul „ordine“ din care fac o nouă religie și care este ușor de aplicat, pentru că n'ai decât să comanzi plutonului să tragă și după ce omori vre-o câți-va oameni, cu cei morți ai făcut ordine. Dar astăzi sunt mai mulți oameni vii pentru că a înviat tot cimitirul, și ori cât ai omorâ de mulți tot mai rămân destui vii pentru că să faci desordine, dacă nu știi să dai un leac nevoilor lor și dacă nu pricepi aceste nevoi. Cine s'a măsurat de atâtea ori cu moartea în acest război grandios, nu se mai teme de moarte. Cuvântul magic de „ordine“ era bun și singur în cimitirul României-vechi. Ordinea este necesară și indispensabilă astăzi, și mai cu seamă astăzi, când în anarhia mondială, popoarele care ar avea cohesiunea necesară, ar fi popoarele reacționare învinse, pentru că șovinismul lor le-ar ține unite în interior și democrația mondială ar cădea iarăși sub pîntenii reacțiunii kaiseriane. Deci chiar în interesul democrației, este nevoie de ordine; dar cei care nu știu decât cuvântul solomonic de „ordine“, și anatema ignorantină de „bolșevic“, este vrăjmașul ordinei. Omul politic care astăzi nu știe decât să facă ordine, este un bolșevic, și putem pune ca axiom politic indiscutabil: *Catărismul politic duce la bolșevismul revoluționar*.

Omul politic trebuie să răspundă și la noile nevoi morale și materiale care fierb lumea noastră și cari nu sunt trecătoare. Este o greșală de copil să mai crezi că oamenii aceștia, deșteptați astăzi, plini de mândrie și demnitate și setoși de dreptate, vor mai renunța la revendicările lor. Numai orbiu nu văd că aceste idei și sentimente noi, cari încălzesc și exaltează miliarde de oameni ridicați în picioare cu pumnii strânși pe pământul întreg, sunt idei și sentimente pe care trebuie să ridicăm noua noastră politică juridică și socială.

Ideile și sentimentele noi nu se pot distruge nici odată, dar se pot comprima, atâtea timp cât ele au încălzit o sută, o mie, un milion de oameni; atunci însă, când pământul întreg așteaptă în picioare pogorârea dreptății noi, ce putere din lume mai poate scoate din capul lumii întregi această idee nouă?

Ideile mulțimei, ca și ale răurilor, nu se întorc niciodată înapoi, și mai cu seamă trebuie să ne ferim de stăvilare, pentru că ele fac mai periculoase și apele și ideile pe cari le opresc numai ca să le mărească. Omenirea nu s'a învățat să creadă că sunt și idei de granit și politicienii ignoranți reped în ele o lume întregă ca să-și frângă gâtul și să-și spargă capul.

* * *

În această situație a avut loc Congresul funcționarilor din toată țara, care se strângeau pentru ca să și dea un statut care să reguleze cestiunea numirilor, înaintărilor, mutărilor și pe-

depsirea funcționarilor, adică voiau ca să ru mai fie lăsat nimic la bunul plac al politicianilor cari au demoralizat și pe funcționari, cum au demoralizat toată țara. Afirm în deplină cunoștință de cauză, ca un om care 'mi dau seama de rostul și greutatea cuvintelor, că n'am văzut o mai mare seriozitate și spirit de ordine ca la acești funcționari.

În statutul lor, model de cumințenie și cumpătate, ei se ocupă numai de nevoile pur morale și cer să se prevadă măsuri drastice contra funcționarilor necinstiți, cer să se ia măsuri contra sinecuriștilor, etc.

Pentru ce atunci goana în contra sindicatului funcționarilor? Pentru că nu ne dăm seama de două fenomene sociale noi, care sunt inevitabile și ușor de explicat: Societatea noastră modernă are ca bază principală de grupare *profesionalismul*, care ese din *concurența interprofesională*.

Oamenii s'au grupat totdeauna dupe anumite idei și sentimente comune, care au format cimentul acestor asociațiuni. Am avut substratul religios, artistic, familiar, politic etc., care au format după timp și loc baza asociațiunilor umane; dar baza cea mai însemnată până astăzi au format-o grupările religioase, care au caracterizat lungă perioadă primitivă a omenirii, după care a venit baza grupărilor politice, care dat caracterul secolului al XVIII, XIX și o parte din al XX. Războiul mondial care a deșteptat masele populare, le-a dus la realizarea tutulor aspirațiunilor politice și gruparea umană după ideile politice, începe să piardă din importanța ei.

Astăzi, ca consecință a aceleiaș deșteptări a maselor, după realizarea aspirațiunilor politice, poporul caută să realizeze și aspirațiunile economice. Aci el găsește două mari obstacole: mai întâi *inegalitatea claselor*, care duce la gruparea pe clase și la *lupta de clasă* și în al doilea rând, *inegalitatea profesională*, care duce la lupta profesională. Până astăzi au fost profesii privilegiate, nobile, care din cauze multiple ca: inteligență, finețe, putere politică, etc. au exploatat pe celelalte profesii și munca lor a fost remunerată în mod disproportionat mai mult decât a profesiunilor inferioare. Din cauză că după acest război mondial toți membrii profesiunilor inferioare au devenit și ei conștiinți ca și toți ceilalți, în mod forțat se naște lupta profesională pentru egalizare și gruparea profesională pentru această luptă, de unde a eșit *sindicatul profesional*. Valoarea profesiunilor și remunerația muncii lor, nu se mai face ca până acum, după noblețea profesiunii, pentru că toate profesiunile capătă o egalitate profesională, toate sânt necesare societății și nu se poate spune care ar fi mai necesară de cât alta. Se poate ca o împrejurare nouă să dea importanță capitală oricărei profesii, nobile sau roturiere.

Valoarea și remunerația profesională, depinde astăzi de toate cauzele care în concurență fac să scadă sau să se mărească valoarea: raritatea, organizarea, șarlatanismul profesionale, etc. Noi nu înțelegem acest fenomen natural de egalizare în concurență și de aceea vedem profesii foste nobile care exploatează și astăzi pe celelalte sau printrucă ele sunt încă privilegiate, sau pentru că mai au încă din prestigiul lor vechi, care totuși se plâng că profesiunile până astăzi *roturiere*, exploatează și exagerează prețurile muncii lor. Este revolta și prejudecata profesiei nobile, la fel cu revolta și prejudecata individului nobil, detronat la 1789 și care înțeleg greu că nu noblețea ci concurența profesională decide de valoarea profesională.

Care va fi rezultatul? Această exploatare va fi reciprocă și lungă, până când toate profesiunile vor ajunge la *parlamentele profesionale*, alături de cele politice, în care profesiunile toate puse față în față se vor cunoaște, se vor aprecia și vor ajunge la anumită legislație interprofesională. Până atunci ele vor striga în zadar, pentru că nici o profesiune nu va renunța de bună voe la ocaziunea de a exploata pe celalte și nici noblețea profesiei nu va mai decide valoarea ei.

* * *

În această concurență și egalizare în concurența profesională, se poate să tăgăduim profesiei funcționarilor, dreptul de a se organiza, de a se asocia? Mai întâi este imposibil pentru că curențul general este lupta interprofesională adusă de cauze naturale; în al doilea rând ar fi și nedrept, pentru că am ajunge la profesiunile sclave, cărora, ca și indivizilor sclavi, nu ar fi permis să arate valoarea muncii lor și să se organizeze pentru ca să valorifice această muncă. De sigur că din cauza naturii etatiste a acestei profesii, nu-i poți pune la îndemână toate mijloacele de luptă profesională, îi poți tăgădui dreptul la grevă, dar în nici un caz nu-i poți tăgădui dreptul la asociație. Cu atât mai mult cu cât, chiar Constituția proclamă acest drept.

* * *

Vedem prin urmare că lupta pentru dreptatea profesiunilor este aproape identică cu lupta care s'a dat pentru dreptatea individului. Avem lupta pentru *libertatea* profesiunilor și *egalitatea* lor în lupta interprofesională, pentru ca *concurența* profesională să decidă valoarea lor economică. De sigur că va trebui să vină mai târziu și reglementarea parlamentului profesional, pentru că altfel, din cauza scăderii producției pricinuită de distrugerile și de sleirea războiului, de luptele care vor continua încă zecimi de ani de-a rândul etc., din cauza acestei scăderi a producției, nu va mai fi posibil mult timp ca oferta și cererea să regle-

menteze prețurile în mod mecanic. Pe lângă aceasta nu trebuie să pierdem din vedere că astăzi societatea se interesează de o potrivă și de producție și de distribuție, adică de dreptate în remunerarea muncii și această dreptate și organizarea necesară pentru a o realiza, va contribui să scadă producția. Deci profesiunile vor continua mult timp să se exploateze una pe alta.

Rezultatul acestor fenomene este evidentă ridicare a stărei materiale a mai tuturor profesiunilor. Această bună stare materială ridică continuu costul vieții, pentru că producătorul bine plătit poate plăti bine și ca consumator. Numai profesiunea funcționarilor nu poate profita de această ridicare crescândă a valorii profesionale și ea rămâne cu aceleași mijloace economice, deși din cauza concurenței și a îmbogățirii consumatorului, prețurile cresc și vor crește continuu. Pe când mai toate profesiunile se îmbogățesc vertiginos în lupta lor arătată mai sus, funcționarii rămân cu mâinile legate și decad în raport invers cu ridicarea celorlalte profesii. Cum profesiunea funcționarului este necesară Statului, cel puțin tot atât cât și celelalte, reiese că toate celelalte profesii exploatează munca funcționarului public, pentru că ele nu plătesc această muncă nici după valoarea ei, nici după utilitatea ei. Exploatarea muncii neplătite este sclavie și dacă s'a desființat sclavia individuală, astăzi se reînființează sclavia profesională a funcționarului; funcționarul este sclavul Statului.

* * *

Acest lucru nu poate dăinui, pentru că va urma lenea, anarhia, hoția, etc. Această stare de incurie pentru starea funcționarului va duce morala publică cu un secol înapoi, pentru că nu trebuie să pui pe om să aleagă între cinste și viață.

Atunci ce trebuie făcut? Mai întâi trebuie să-l lăsăm să se organizeze, pentru ca să ne ajute să-i înțelegem nevoile. În al doilea rând trebuiesc ridicate lefurile în proporție cu nevoile vieții. Este ciudat că nu putem înțelege acest adevăr elementar, că dacă avem nevoie de o profesiune utilă, trebuie s'o plătim pentru ca ea să poată trăi.

Burghezia cea mai leneșă din lume, acuză pe funcționari de lene.

Politicianii acuză pe funcționari de necinste și toți îmbogățiți războiului de lux. Dacă mai există un franc în visteria țării, ar trebui să-l întrebuițăm pentru ca să aducem în țară un pic de rușine, pe care s'o împărțim cu cartele politicianilor și îmbogățiților de război, care nu văd bărna din ochiul lor. Jaful și luxul lor de parveniți obraznici, demoralizează lumea. Până când nu vom face un delict din de bosul luxului lor impertinent, nu vom putea tempera gustul public. Trebuie să dezonorăm luxul parvenților și să facem din el emblema cretinismului, enismului, necinstei și a lipsei de gust.

Dar până atunci mai trebuie timp și funcționarii n'au ce mânca și dacă n'au ce mânca, ei ar trebui să fure și ca să nu fure trebuie să-i plătim. Ni se spune că visteria este goală și noi întrebăm dacă s'a făcut ceva pentru ca s'o umplem. Astăzi când averile fabuloase es ca din cutile cu surprize, nu putem sta la îndoaia că trebuie să luăm din lux, pentru ca să răspundem la lipsuri. În țara milionarilor fără muncă, nu putem compromite morala publică, nu putem semăna anarhia în serviciile publice numai de dragul acestor milionari.

În al doilea rând sunt multe servicii publice ale statului, în care statul trebuie să devină asociat cu funcționarii lui. Numai astfel putem ajunge la interesarea funcționarului, la bunul mers al acestei funcțiuni, la pacea profesională și trebuie găsit mijlocul de a o realiza. Se va spune că acesta este socialism. Dacă doctorii noștri politici au alt leac să-l arate; dacă n'au alt leac să ne spună ce trebuie să faci atunci când ai alegerea între întoarcerea la barbarie și între socialism?

DEM. I. DOBRESCU
DECANUL BAROULUI CAPITALAI

CURTEA DE CASAȚIE

Principiul Responsabilității Ministeriale

Publicul aude foarte adeseori răsunând cuvântul „Constituție” fără să-și dea seama de însemnătatea lui, pentru că partidele politice au invocat-o atunci când au avut nevoie și au disprețuit-o atunci când i-a contrariat. Constituția a fost atât de des violată, în cât aceasta a devenit un obicei și explică cum din ilegalități în ilegalități am ajuns să trăim sub regimul bunului plac ministerial.

Constituția în numele căreia Regele, miniștrii și toți funcționarii Statului jură ascultare și credință, este totuși baza tuturor legilor, a măsurilor și deciziunilor autorităților publice.

Dacă se depune jurământul de credință, cum se face, ne întrebăm, că se eludează această Constituție și în numele ei se săvârșesc cele mai nepermise abuzuri de putere și aceasta chiar de miniștrii însiși? Ori Constituția a prevăzut aceste abuzuri și excese de putere, a dat dreptul ambelor Adunări precum și Regelui de a acuză pe miniștrii și a-i trimite înaintea Curței de casație, care singură, în secțiuni-unite, este în drept a-i judeca. La noi totuși provoacă râsul când vorbește cineva de o asemenea tragere la răspundere.

Să tratăm dar chestiunea responsabilității pentru a putea ajunge în urmă la concluziunile ce avem de pus

Miniștrii sunt agenți direcți și responsabili ai guvernului și șefii departamentelor a căror conducere le este încredințată. Noțiunea și termenul

"guvern" implică tot-d'auna intervențiunea Șefului Statului și a unui ministru responsabil. Miniștrii la rândul lor nu pot exercita funcțiunile decât cu sprijinul și încrederea parlamentului.

Ei au un rol propriu și determinat de îndeplinit pe care Constituția și legile conforme principiilor ei l' conferă, și ei nu depind nici de capriciul regal nici de bunul plac al parlamentului.

Pentru a nu intra în amănunte inutile putem reduce la trei atribuțiunile guvernamentale:

1. — Miniștrii contrasemnează actele Regelui.

2. — Miniștrii exercită un rol economic și financiar de o însemnătate considerabilă.

3. — Miniștrii sunt ținuți a respecta Constituția și legile țării, pe care jură că le vor păstra cu sfîntenie.

Personana Regelui este dar inviolabilă, miniștrii singuri sunt responsabili.

Constituția în mod firesc a trebuit dar să consacre principiul responsabilității ministeriale și supune unor reguli speciale acțiunile judiciare penale sau civile al căror obiect pot fi miniștrii.

Responsabilitatea politică a miniștrilor există în fața opiniei publice, înaintea parlamentului și înaintea Regelui.

Înaintea opiniei publice are ca sancțiuni: censurele presei, manifestările publice, întrunirile, mișcările populare, etc.

Înaintea parlamentului responsabilitatea politică este pusă în cauză conform procedurii parlamentare și ea are drept sancțiune: pierderea puterii, demisiunea forțată a unui ministru și chiar a întregului cabinet, căci pot exista acte izolate ale unui ministru care angajează politica generală a guvernului,

Actele de cari politicește un ministru poate fi tras la răspundere sunt: actele Regelui și actele personale îndeplinite în calitate de ministru.

În considerațiunea de a nu fi expuși ori-când unor acuzațiuni, o dublă garanție li s'a acordat: 1) ei nu pot fi dați în judecată de cât pe baza unui vot al ambelor Adunări; 2) nu pot fi judecați de cât de Curtea de casație în Secțiuni-Unite.

Constituția prin art. 101 al. 2, a dispus că o lege prezentată la cea d'întâi sesiune va determina cazurile de responsabilitate, pedepsele aplicabile miniștrilor și modul de urmărire în contra lor.

Legea din 2 Maiu 1879 prevede, la art. 3, că se va pedepsi cu interdicțiunea dela 3 ani până la maximum toată viața, de a mai ocupa funcțiuni publice ministrul care va fi semnat sau contra-semnat decrete sau va fi luat dispozițiuni cari violează un text expres al unei legi existente.

Starea de dependență a Curței de casație față de puterea executivă care face numirile la Curtea de casație prin vot dat în Consiliul de miniștri este în contradicțiune cu principiile înscrise în art. 101 din constituție, care pentru a pune o sancțiune

responsabilității ministeriale face din Curtea de Casație organul chemat a judeca pe ministru.

Imposibilitatea de ordin constituțional și moral ca puterea executivă să decidă de numirile la Curtea de casație, a condus fatalmente ca să nu se fi făcut aplicațiuni a principiului responsabilității ministeriale.

Interesul politic a reclamat ca puterea executivă să fină justiția sub dependența sa și sistemul a putut să se practice nesupărat, întru cât magistratura nu a reacționat contra acestui sistem absolut inconstituțional.

Starea aceasta de dependență a condus fatalmente ca arbitrariul guvernamental să nu întâlnească stavilă și ca principiile constituționale și dispozițiunile legilor să poată fi violate fără temerea vre-unor sancțiuni.

Cazurile sunt multiple și consecințele ce au produs cunoscute, ne vom mărgini pentru astăzi să cităm un caz recent care este în legătură cu numirile ce s'au făcut în magistratură dela 20 Maiu curent până astăzi.

Atitudinea pe care a avut-o d-l Schina, directorul revistei noastre, atunci când a luat cuvântul pentru a se face apărătorul principiilor constituționale, a dat naștere unor cunoscute incidente, cari, între altele, a mai avut darul să stabilească o legătură și mai strânsă de cât până în trecut între Curtea de casație și ministrul de justiție.

Asupra acestor împrejurări survine realegerea d-lui Schina, în Consiliul superior al magistraturii.

După o prealabilă consfătuire a judecătorilor Curței de casație, delegații acestei instanțe în Consiliul superior al magistraturii, primesc însărcinarea de a comunica ministrului că față de evenimentele anterioare petrecute, Curtea de casație nu admite ca reprezentanții ei să lucreze în consiliu cu d-l Schina.

Ministrul de justiție, la rândul său, admitând modul de a vedea al Curței de casație, deși s'a aflat în fața unui protest formulat în scris din partea d-lui Schina, care atrăgea atențiunea ministrului asupra consecințelor ce decurg din nesocotirea dispozițiunilor legii de organizare judecătorească, totuși Ministrul de justiție restălnăcînd dispozițiunile art. 70 și 76 din această lege, pune rezoluțiunea pe acea petițiune-protest că situația în care se află d-l Schina, prin conflictul în care s'a pus față de Curtea de casație și precedentul consiliu, constituie o împiedecare permanentă de a lucra în acel consiliu, deși d-sa era regulat ales și nimeni nu atacase validitatea acestei alegeri.

Prin înțelegerea stabilită între membrii consiliului Magistraturii și Ministrul Justiției, acest consiliu s'a constituit încă dela 20 Mai curent, cu supleantul, și dela acea dată numirile s'au făcut pe temeiul recomandărilor făcute de acest consiliu astfel compus.

Nu avem necesitate să facem un lux de argumentare pentru a dovedi că toate numirile făcute în Magistratură dela data alegerii D-lui Schina, fără ca la lucrările Consiliului Magistraturei să participe și d-sa, sunt izbite de nulitate.

Art. 76 din legea de organizare judecătorească precizează că magistrații inamovibili nu pot fi numiți decât dacă figurează în tabloul întocmit de Consiliul superior al magistraturei; iar art. 68 din aceeași lege arată cum se face compunerea consiliului și modul de alegere al membrilor săi.

Art. 70 al. 3 stabilește o excepțiune: el declară că numai „în caz de împedecare“ a membrului ales el este înlocuit prin supleant. Și prin caz de împedecare cel mai elementar bun simț înțelege: motive personale și vremelnice cari împiedică membrul ales să participe la lucrările consiliului.

Și ceea ce este cu totul caracteristic este faptul că cea mai mare parte din membrii Curței de Casație recunosc ei însăși că necesitatea de a se menține neșirbit prestigiul Curței de Casație i-a pus în dificila situație de a se înfrânge dispozițiunile unei legi existente.

Sanctiunea nerespectării dispozițiilor art. 76 și 70 și 68 din legea de organizare judecătorească nu poate fi alta decât nulitatea decretului făcut în disprețul acestor texte de lege.

Revenind la dispozițiunile art. 3 al. 1 legii asupra responsabilității ministeriale, ne aflăm tocmai în prevederile acestui text care, după cum am văzut, pedepsește cu interdicțiunea dela 3 ani până la maximum toată viața de a mai ocupa funcțiuni publice ministrul care va fi semnat decrete cari violează un text expres al unei legi existente, după cum aceasta s'a întâmplat în cazul nostru de față, semnându-se decrete prin călcarea flagrantă a dispozițiilor 68, 70 și 76 din legea de organizare judecătorească.

Ne întrebăm acum: cine va judeca pe actualul ministru de justiție, dacă printr'un vot al ambelor corpuri legitime va fi tras la răspundere pe temeiul art. 3 din legea asupra responsabilității ministeriale? Răspunsul e simplu:

Aceiași înaltă instanță care prin anticipatie l'a absolvit pentru acest abuz de putere săvârșit!

Cazul de față ilustrează odată mai mult, necesitatea proclamării independenței puterii judecătorești, reîntronizarea ei ca adevărată putere în stat și înlăturarea în mod definitiv al ori-cărui amestec al puterii executive în numirile ce va face în întreaga magistratură a țării, dacă vom ca dintr'un fiefiune să facem din principiul de responsabilitate ministerială o realitate. Numai atunci nu vom mai putea auzi glasuri autorizate, cum este acela al savanului nostru profesor de drept constituțional care, în impresionantul articol ce a publicat în „Dreptul“ cu data de 4 Iulie curent, ajunge la următoarea sugestivă concluzie: „In definitiv, sin-

gura garanție a dreptului nostru public, politic, privat este înalta Curte de Casație; dacă și ea renanță la marea sa prerogativă — își spală mâinile — te întrebi încotro să te întorci, pe cine să invoci?

Ab imo pectore!

ALFRED JUVARA

Scurtă privire asupra organizării judecătorești în Transilvania, Banat etc.

(URMARE*)

Numirile în corpul judecătorec

Una din condițiile esențiale pentru a avea un excelent corp judecătorec este, fără îndoială, și aceea referitoare la recrutarea magistraților. Este inutil, cred, să mai insist asupra sistemului imperfect — care s'a practicat și se mai practică încă în multe legislații — ca „tânărul licențiat“ abia eșit după băncile universității să fie primit în corpul judecătorec, cu vot deliberator în orice afaceri, oricât de complicate și gingașe ar fi.

În vechiul regat a dăinuit acest sistem până în 1908, când legea organizării judecătorești a primit multe modificări esențiale și printre care și aceea referitoare la stagiul de un an ce se impunea licențiatilor în drept candidați la magistratură. Această excelentă măsură nu a fost însă desăvârșită, fiindcă stagiul în cursul acestui an nu avea prea mult de câștigat atât din cauza timpului scurt, cât și din cauză că atribuțiunile lui se mărgineau — mai cu seamă — la autentificarea actelor de notariat¹⁾ și audieri de martori.

La desbateri nu asistă decât foarte rar, căci deși legea spune că ei pot fi însărcinați să ia note la ședință și să redacteze unele sentințe, de fapt însă această dispoziție este căzută în desuetudine.

Ori tocmai acolo ei se pot forma, câștigând experiența necesară, prin contactul cu mecanismul aplicării legilor.

Oricât de bine ar fi pregătit un tânăr licențiat, nu poate deveni un bun judecător atât timp cât nu a dat viață celor câteva principii de drept pe care le-a câștigat în facultate. Și viața nu se poate da acestor principii decât prin aplicarea lor.

În această privință organizarea judecătorească în vigoare astăzi în Transilvania excelează.

Pătruns de utilitatea stagiului, legiuitorul de aci l'a întins la trei ani — curgând din ziua când a trecut doctoratul — și în același timp a luat măsuri ca el să fie efectiv, prin faptul că a trecut asupra stagiilor, atribuțiunile pe care în vechiul regat și în Franța, le îndeplinesc grefierii²⁾ exclusiv, numai în timpul desba-

*) Vezi Curierul Judiciar No. 44—45 din 20 Iunie 1920, în care este publicată partea I. Referindu-mă la această parte completăz cele ce spuneam asupra modului cum se remit citațiunile, și adăug că ele se remit direct de către factorul poștal numai în unele cazuri de materie penală. În alte cazuri precum și în materile civilă citațiunile se trimit tot prin poștă, însă factorul poștal le remite unui agent special, care există în permanență în fiecare comună, cu însărcinarea de a preda citațiunile și alte comunicări. Acest agent este numit și retribuit.

1) «Actelor publice» în Transilvania.

2) Celelalte atribuțiuni, în afară de ședință, ale grefierilor din vechiul regat, se îndeplinesc aci un alt funcționar judecătorec.

terilor publice sau cele de consiliu. Prin acest mijloc «volens-nolens» iau parte activă la judecata proceselor, ar pe de altă parte actele dresate de ei prezintă mai multă valoare, ca fiind făcute de unii care pe lângă practică — singura pe care o au grefierii din vechiul regat — mai au și cunoștințele juridice necesare. În cursul stagiului ei se numesc aici: practicanți și notari și adăog că fiecare stagiar trebuie să treacă pe la toate instanțele (tribunal, parchet, judecătoria de ocol, curte de apel) și la toate secțiile sau serviciile acestor instanțe. (Acest stagiul este prescris și pentru cei ce vor să profeseze avocatura, cu deosebire că trebuie să facă un an și într-un birou de avocat).

Examenul. — După terminarea celor trei ani de stagiul, candidatul care vrea să fie primit în corpul judecătoresc sau al advocaților trebuie să depună un examen în fața unei comisii aleasă dintre 36 de membrii, magistrați, profesori universitari, pe jumătate, și advocați cealaltă jumătate. Această comisie funcționa înainte la Târgul-Mureș iar astăzi la Cluj. Ea ține ședințe în permanență și se compune dintr-un președinte și 4 membri numiți dintre cei 36, de Ministrul de justiție, jumătate dintre magistrați și profesori universitari și jumătate dintre advocații desemnați prin baroul advocaților întrucât această comisie examinează și pe candidații de avocat.

Numirile. — Numai în urma stagiului de minimum trei ani și în urma reușitei la examen, avea dreptul să fie numit în magistratură ca judecător de ocol, de tribunal sau procuror. Se înțelege că se mai cereau și alte condiții generale, banale — precum vârsta, buna reputație etc. — asupra căror nu mă voi opri. Adăog însă că naționalitatea, în drept, nu constituia o piedică.

Numirile se făceau în măsura locurilor vacante. Orice vacanță (afară de președinții de tribunale, Curți și consilierii de Casație) era adusă la cunoștință prin publicitate prin presă, de către șeful instanței unde era vacanța, și cei interesați erau invitați să-și înainteze cererile. Petițiunile erau prezentate șefului instanței de care țineau. Acesta la rândul său le înainta șefului instanței care a publicat vacanța, alăturând lista datelor personale și notele. Șeful instanței care a publicat vacanța formează un tablou în ordinea vechimii.

Fiecare cerere era cercetată de un consiliu compus din președintele tribunalului și doi judecători dintre cei mai vechi. Dacă vacanța este la judecătoria de ocol, face parte și șeful acelei instanțe, ori aceasta își dă avizul în scris.

Acest consiliu avea în vedere condițiile cerute de lege și recomanda pe trei care le îndeplineau.

Pe lângă stagiul, examen etc., *vechimea* era norma care trebuia respectată. Dintre doi candidați cu vechime egală sau aproape egală, era preferat cel care reușise mai bine la examen și care era mai bine notat. *Notarea* (calificarea) *magistraților era regulamentată în cele mai mici amănunte, astfel precum urmează:*

Consilierii dela Curtea de Apel și președinții tribunalelor sunt notați din 3 în 3 ani, iar judecătorii de tribunal și ocoale din an în an, formându-se un tablou de calificare.

Pe consilierii Curței de Apel și președinții tribunalelor îi califică, în prima instanță, consiliul prezidențial al Curței de apel, în a doua instanță Consiliul prezidențial al Casației; pe ceilalți judecători, în prima instanță, primul președinte al tribunalului (după ce a ascultat referirile la cei dela ocoale și părerea judecătorului șef), iar în a doua instanță, consiliul prezidențial al Curței de Apel.

Notarea se referă la: a) cunoștințele juridice, b) purtarea de sesizare, c) spiritul juridic, d) diligența, e) con-

duita, f) purtarea față de părți și g) aptitudinea pentru șefie. Se întrebunțează următoarele semne:

«E». (excellent) — care trece mult peste măsura normală. 1 = pentru calificarea peste măsură normală ce se poate pretinde, 2 = pentru calificarea normală (mijlocie), 3 = pentru calificarea sub măsura normală ce se poate pretinde.

În acest scop se ține câte un registru alfabetic de către președinții de secții la Tribunale, în care se trece numele tuturor judecătorilor de ocoale; de către președinții de secții la Curtea de apel, în care se trece numele tuturor judecătorilor de tribunal și ocol inclusiv președinții, iar la Casație de către președintele de secții în care se trece numele consilierilor Curților de apel. În aceste registre președinții își dau părerea dacă hotărârile, care este examinată în apel (recurs), corespunde principiilor juridice și dacă este lucrată cu îngrijire — trecând observația în dreptul numelui judecătorului care a dat-o. Aceste observații trebuie scrise la o considerare la darea notelor.

Calificarea instanței a doua, care este definitivă, la dorință, se comunică celui interesat, iar cea cu nota 3 trebuie comunicată din oficiu.

Orice modificare a calificării anterioare trebuie motivată. Dacă în cursul anului se schimbă activitatea ori ținuta magistratului în așa măsură, că este necesară schimbarea calificării, autoritatea de primul grad procede în consecință conform regulilor statornicite pentru calificarea regulată.

Pe procurorii de la parchetul tribunalului îi califică primprocurorul în gradul I și procurorul general al Curței de apel în gradul II.

Pe prim-procurorul și pe procurorii dela parchetul general al Curței de apel, singur numai procurorul general îi califică tot după normele de sus, cu adăogarea că trebuie să se pronunțe și h) asupra capacității de pledare și cum se prezintă în fața publicului.

Tablourile definitive se înaintează: 1 exemplar Ministrului de Justiție și unul prim-președintelui Curței de apel, care avea dreptul de supraveghere asupra tuturor instanțelor din circumscripția sa, fiind dator să le controleze cel puțin odată pe an. Acestea erau normele pentru notarea magistraților.

Revin la recomandări.

Lista celor 3 recomandați de către Consiliul Tribunalului împreună cu întregul lor dosar se trimetea Președintelui Curței de apel respective, care constituia într-un «Consiliu prezidențial» compus din președintele Curței, președinții de secții și dacă sunt mai puțin de 5, restul dintre consilierii cei mai vechi, revizuesc și se pronunță în a doua instanță, fie menținând, fie făcând alte propuneri, în caz când tribunalul nu respecta normele fixate de lege. Prim-președintele Curței de apel are dreptul să facă recomandare personală, dacă nu cade de acord cu ceilalți membrii.

«Consiliul prezidențial» trimete lista definitivă de cei trei recomandați și Ministrul de justiție alege de regulă pe cel din capul listei.

Comparație. — Referindu-mă la sistemul recomandărilor practicat în vechiul regat, mă mărginesc a arăta că acolo totul se petrece diametralmente opus. Nu numai că nu se publica locurile vacante, dar este chiar o adevărată strategie ca să se le poți afla, pentru ca astfel cel îndreptățit să-și formuleze cererea. Data când se face o mișcare în magistratură constituie totdeauna un mister pentru bieții profani. Statul personal al magistratului și notele lui — dacă există vreuna — sunt absolut secrete și se păstrează la Minister.

Președintele tribunalului nu este consultat, și astăzi în loc să văd propunându-se consultarea acestui singur

magistrat în măsură să cunoască pe colegii săi sub toate raporturile ori să se propună altă măsură similară, am văzut cu profundă mirare că se propune de către unii consultarea unui avocat care ar fi chemat să întregască judecătoria superior al magistraturii despre care vom vorbi mai jos.

În loc «consiliului tribunalului» și «consiliului preșidențial al Curții de apel» funcționează pentru întreg regatul — y compris Basarabia — pe lângă Ministerul de Justiție, o comisiune numită: «Consiliul superior al Magistraturii», care are și atribuțiuni de instanță disciplinară. El este ales din mijlocul Curții de apel din București care astfel desemnează 2 membrii și din mijlocul Curții de casație care desemnează 3 membrii. Ministrul poate lua parte la ședințe, fie personal fie printr'un delegat al său. De regulă asistă cu vot consultativ unul sau mai mulți din cei 5 inspectori judecătorești. Ședințele sunt secrete și le ține în urma convocării ministerului; ordinea de zi o fixează tot ministrul.

Consiliul recomandă câte trei magistrați, având o neîmărmurită putere de apreciere în privința alegerii unuia dintre cei care concomitent îndeplinesc condițiunile cerute de lege. Vechimea câștigată nu constituie un drept, ci o simplă indicație. Recomandările nu sunt motivate. Ele sunt secrete; tot atât de secrete sunt și notele ce uneori le dau consilierii Curții de apel care vin în județe să prezideze Curțile cu jurați ori inspectori judecătorești. Nu există absolut nici o normă pentru notare.

Simpla expunere a sistemului din vechiul regat, arată vițiile lui inerente, care în special constau — după părerea multora — în faptul că Consiliul superior nu are totdeauna elemente suficiente de judecată și deci nu poate să-și îndeplinească în mod perfect largă latitudine de aprecieri ce-i este rezervată. Pe de altă parte ne având nici un criteriu fix, de multe ori s'a putea să cadă în arbitrar.

Apoi prezența reprezentantului puterii executive, la desbaterile Consiliului ar putea uneori să influențeze asupra deplinei libertăți de gândire și de apreciere.

Nu mai puțin este criticat de mulți și faptul că membrii ce-l compun sunt recrutați numai dintre consilierii Curților din București.

Las la o parte secretele care înconjoară toate manifestările sale, de asemenea celelalte mici detalii asupra cărora este inutil să mai insist și releviez cât de solid, eficace, și democratic este sistemul în vigoare în Ardeal.

Mă întreb dar, cum nu s'ar putea menține asemenea admirabile dispozițiuni de lege, cel puțin pentru viitor, dacă împrejurările excepționale de astăzi n'ar fi prielnice?

Iar pe cei care se preocupă de ideea reformei magistraturii, îi întreb: dacă pentru a scoate puterea judecătorească de sub influența puterii executive, mai este nevoie ca să se modifice Constituția, să se recunoască puterii judecătorești dreptul de a-și avea reprezentanți în parlament etc. etc., atunci când peste Carpați există o practică care reduce la o limită normală influența puterii executive și circumscrie în norme precise și echitabile suverana apreciere rezervată consiliului superior al magistraturii?

Avansările. — Pentru a corecta dificultatea fatală ce întâmpină această chestiune, legea în vigoare aci a dat o foarte largă aplicare sistemului gradațiilor și avansărilor pe loc.

Fiecare rang judecătorec, adică funcțiunea de judecător, procuror, președinte de tribunal, consilier de curte etc., este încadrat într-o anumită clasă. Astfel judecătorii de tribunal, de ocol și procurorii sunt în-

cadrați în clasa VIII. Președinții de tribunal în clasa VII, Consilierii de Curte în clasa VI, Președinții de secții la Curte în clasa V, Președinții Curților de apel (echivalenți cu Prim-președinții din vechiul regat) în clasa IV, Consilierii de la înaltă Curte de Casație în clasa III, etc.

Fiecărei din aceste clase îi corespunde un salariu pe care-l arăt în tabloul ce urmează.

O clasă era împărțită în câte trei gradații până la clasa IV iar de aci până la clasa I erau suprimate.

Odată intrat într-o clasă, magistratul avansează, automat, în gradațiile clasei sale.

O gradație se câștigă după o vechime de trei ani. Dela o clasă la alta avansarea mergea în limita locurilor bugetare vacante. În buget însă erau prevăzute mai multe locuri decât era nevoie efectiv, căci un magistrat avea dreptul să avanseze pe loc într-o clasă superioară. Astfel judecătorii de tribunal și procurorii puteau avansa pe loc până la clasa VI inclusiv, deci într-o clasă echivalentă cu cea în care erau încadrați Consilierii de Curte. Președinții de tribunale până la clasa V, Consilierii și Președinții de Curte până la cl. III.

Procurorul general al Curții de apel are aceleași drepturi ca Președințele de secție iar Procurorii de secție cu Consilierii Curții de apel.

Judecătorii și procurorii trec dintr-o clasă în alta și recomandarea urmează după aceleași norme și aceiași filieră ca la numirea lor în funcțiunea ce ocupă. Aceiași publicitate pentru orice loc vacant, ce urmează a se completa prin avansare.

Nu pot aplauda în de ajuns principiul avansărilor pe loc și al gradațiilor. Este un principiu larg democratic și echitabil, căci constituie o recompensă a muncii tuturor, iar magistratul știe dela început că intrând în corpul judecătorec va ajunge sigur la un anumit rang într-un anumit timp, numai în virtutea activității ce a depus. Mai este larg democratic și fiindcă suprimă abuzul care — sub regimul altor legislații — există între magistrații instanței superioare față de cele inferioare în rang. Gândesc că întinzându-se acest sistem pentru întreaga țară, se va înlătura din nevoile organizării judecătorești din vechiul regat, care în prezent preocupă pe mulți juriști de acolo.

Salariile. — Magistratura de aci este mai slab retribuită decât cea din vechiul regat. În schimb însă au alte avantaje materiale precum: atât ei cât și familiile lor călătoresc pe C. F. R. plătind jumătate bilet clasa II pentru a călători în clasa I sau jumătate bilet clasa III pentru a călători în clasa II.

Apoi sunt aprovizionați de comisiunea respectivă cu făină, zahăr, grîș, tutun, stofe, pânzeturi etc. cu prețuri extrem de reduse, de exemplu: zahărul îl plătesc cu 17 kr. care după cursul de azi revine la 5 lei, făina neagră cu 2 kr., ceea ce face cam 60—70 bani.

De la Iunie se pare că va înceta favorul de care se bucurau pe C. F. R., căci se va aplica tariful din vechiul regat care acordă numai o reducere de 50 la sută și numai pentru persoana funcționarului. Cu drept cuvânt întinderea acestei măsurii aci a produs o vie nemulțumire, căci odată cu tăierea acestui favor ar fi fost just să se introducă și restul tratamentului funcționarilor din vechiul regat, care ar fi compensat pierderea ce suferă. Lumea de aci este bucuroasă să vadă unificarea realizată cât de curând, dar nu înțelege să se facă cu sacrificarea drepturilor pe care le câștigase încă de pe timpul dominației maghiare.

Publicăm aci tabloul salariilor actuale anuale:

Funcțiunea	Clasa	Gradația	Salariu în lei	Ajutor de război	Chirie în lei	Total lei	Observațiuni
Președintele Casației	I II	—	24.000	8000	4000	35.000	Adaos personal 2500 lei
Consilier Casație	III	—	18.000	8000	3500	27.000	
Prim-președ. Curtea apel	IV	—	14.000	5600	3000	22.600	
Președinți de secție C. ap.	V	1	12.000	5200	2500	19.700	Afară de retribuțiunile arătate în rubrici, mai au drept la un adaos în raport cu activitatea judecătorească care se ridică la 3600 lei pe an plus uradaos familiar de 400 lei anual p. fiecare copil și pentru soție, pe lângă un ajutor pentru vestimenta de 500 lei anual pentru capul familiei și 200 lei p. fiecare membru.
		2	10.000	4800	2500	17.300	
Consilieri de Curte apel	VI	1	8700	1400	2000	15.100	
		2	7900	1400	2000	13.900	
		3	7100	1300	2000	12.700	
Președinți de tribunal	VII	1	6600	3300	1600	11.500	
		2	6100	3100	1600	10.800	
		3	5600	3000	1600	10.200	
Judecători și Procurori	VIII	1	5100	2900	1300	9300	
		2	4700	2800	1300	8800	
		3	4300	2700	1300	8300	
Stagiari	IX	1	3900	3600	1000	7500	
		2	3600	2500	1000	7100	
		3	3300	2400	1000	6700	

Ordonanțarea și efectuarea plăților se fac după norme extrem de simple, practice și complet decentralizatoare.

Funcționarul numit este creditat la percepție de către minister odată pentru totdeauna cu salariul ce i se cuvine. În baza acestui credit el se prezintă la percepție la începutul fiecărei luni și în baza unei simple chitanțe semnată de el și vizată de șeful autorității de care ține precum și de lichidatorul percepției, primește ceea ce i se cuvine.

Am văzut însă — din jurnale — că dela 1 Iunie se va aplica și în Transilvania legea comptabilității șefului din vechiul regat. Prin urmare se va întinde și aci procedura aceia greoaie, formalistă și perfect centralizatoare.

În viitor va trebui ca fiecare șef de serviciu să dresze în fiecare lună câte 3 state (conspete) în care va trece: numele funcționarului, zilele servite, salariul cuvenit după buget, reținerile și salariul cuvenit după rețineri.

Aceste trei exemplare vor fi trimise la Ministerul de justiție care le va viza și va emite ordonanța de plată prin administrația financiară respectivă.

Ordonanța este însoțită de un avis de plată. Avizul se trimite la Ministerul de Finanțe, serviciul mișcării fondurilor. Acest aviz este controlat, trecut într'un registru iar apoi trimis administrației financiare care va face plata.

Ordonanța se trimite direct șefului autorității care va încasa și în baza ei primește ceea ce se cuvine pentru toți subalternii săi. Bani se distribuie după ce se dressează un alt exemplar la fel cu celelalte trei și în marginea cărăuia semnează de primire fiecare funcționar. Și cerea nesfârșite formalități care răpesc atât timp și ce o droaie de funcționari, se repetă în fiecare lună!.. Dura lex sed lex.

Acțiunea disciplinară, exercitată de către Procurorul general al Curții de apel înaintea unui Consiliu dis-

ciplinar care funcționează pe lângă fiecare Curte de apel și se compune din 5 membrii dintre care Președintele Curții este președintele de drept al Consiliului. Ceilalți membrii sunt trași la sorți pentru cursul unui an. Investirea consiliului se face numai de către Procurorul general. Procedura nu are nimic particular.

Un magistrat se face justițiabil de consiliul disciplinar, dacă:

1. Își calcă datorile de magistrat, chiar fără a avea un interes material.

2. Dacă în viața privată are o purtare necorectă și prin aceasta se face nedemn de cinste și încredere.

3. Dacă dă consultații.

4. Dacă încearcă să influențeze pe un coleg într-o afacere în care ar fi interesat, chiar fără interes material.

5. Dacă primește dela cineva conceptul vreunei sentințe ce ar de redactat.

Pedepsele ce se pot aplica de către Consiliul disciplinar sunt: reprobația, mustrarea, amenda și destituirea.

Președintele poate aplica singur prevenirea, verbal sau în scris.

Ministrul nu are nici un amestec în exercițiile acțiunii disciplinare. El poate sesiza pe Procurorul general, care la rândul său investește instanța.

Membrii Curții de apel sunt justițiabili de către «Consiliul disciplinar al Curții de Casație».

Immobilitatea este întinsă și la membrii parchetului. Toți funcționarii judecătorești se bucură de stabilitate și nici ei nu pot fi pedepsiți mai grav decât în urma unei judecăți.

Vacanțe și concedii. — Concediile se acordă în principiu de minister cu avizul șefului instanțelor care poate acorda singur până la 15 zile. Orice magistrat are dreptul la un concediu de 6 săptămâni, iar în caz de boală până la 1 an.

Vacanță nu au decât Curțile de apel și numai vacanță mare, care ține din prima duminică a lunii Iulie până la ultima din luna August. Afacerile urgente sunt rezolvate de către o secție de vacanță compusă din 3 sau 5 membrii, după cum decide pleul Curții.

Pensii. — Dreptul la pensie se câștigă în urma unui serviciu de 35 de ani și atingând vârsta de 65 de ani, când magistratul — indiferent de gradul ce are — este pus în retragere din oficiu.

După 10 ani de serviciu, magistratul câștigă un drept de pensie de 40 la sută care se mărește cu 2 la sută pentru fiecare an în plus. Ca rețineri se percepe o taxă de serviciu care reprezintă cam a șaptea parte din leafă, odată pentru totdeauna, apoi sporul retribuției în caz de avansare.

Lunar se reține 1 jum. la sută din salariu.

* * *

Terminând mă văd silit să fac o digresiune ce a fost provocată de un patriotic!? manifest citit cu ocazia adunării generale a sindicatelor judecătorești din provincie și semnat de magistrați din jud. Mehedinți. În partea finală a punctului 1 litera b se cere: «discutarea valabilității numirilor făcute de către Consiliul Dirigent, în magistratura superioară din Ardeal cu personal din vechiul regat întrucât aceste numiri nu pot constitui în nici un caz drepturi câștigate».

Este foarte onorabilă preocuparea magistraților din Mehedinți asupra valabilității numirilor în corpul judecătoresc din Ardeal, căci oricine își poate închipi ce grave perturbări ar provoca actele săvârșite de un judecător ilegal numit.

Dar nu pot înțelege pentru ce numirile făcute de către Consiliul Dirigent ar fi nevalabile numai întrucât

au fost făcute în magistratura *superioară*?, cu personal din vechiul regat? De ce Consiliul Dirigent avea competența să facă numiri cu personal din Transilvania și pentru ce acest drept îi era ridicat când era vorba de cei din vechiul regat?

De ce încă Consiliul Dirigent avea puterea legală să facă numiri chiar cu personal din vechiul regat, *însă numai în magistratura inferioară*?

Iată o serie de mici chestiuni pe care colegii din Mehedinți trebuie să le lămurească în prealabil.

Dar să lăsăm giuma.

Consiliul Dirigent a fost un guvern care a exercitat imperiul pe care l'a luat din mâna unguirilor printr-o lovitură de stat.

România a recunoscut în întregime autoritatea Consiliului Dirigent, astfel cum s'a constituit de la sine și prin urmare trebuiesc recunoscute ca legale toate actele lui de guvernământ, atât timp cât sunt făcute în conformitate cu legile rămase în vigoare aci.

În fapt nu i se poate reproșa nimic, căci Resortul Justiției din Cluj, s'a adresat în prealabil Ministerului de Justiție din București și i-a cerut să-i recomande un număr de judecători, procurori și consilieri de Curte. Ministerul de Justiție nu a dat însă nici un răspuns și cum pe de altă parte era necesitate absolută de magistrați români pentru a asigura mersul unei justiții cu caracter național, Resortul Justiției a făcut numiri în conformitate cu dispozițiunile luate de Consiliul Dirigent.

Și dacă deci este vorba de drepturi câștigate, bănuiesc că mai multe drepturi au câștigat cei care au pășit la necunoscut, primind o situație materială inferioară celei din vechiul regat și riscând să se izbească de dificultăți de neînvinș.

Drepturi câștigate sunt ale acelor care au bătut drumul, contribuind ca limba românească să ia locul limbei maghiare care era încă în onoare în primele zile ale anului acestuia.

Drepturi câștigate sunt ale acelor care au tradus legile ungurești muncind zi și noapte, dând astfel posibilitatea celor din vechiul regat pentru a-și putea oferi bunurile lor ofiții justiției din Transilvania. Iubid paranteza pentru a nu avea acul că vorbesc „pro domo”, căci în ceace mă privește așa ceda ori când locul meu.

Wladimir A. Mavrodineanu

Consilier la Curtea de Apel din Târgul-Mureș

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 1 Noiembrie 1918

Președinția d-lui V. BOSSY, Consilier

Inginer Marcu Candel ca I. Botez

Decizia civilă No. 21

Recurs. — Motive noi de casare depuse după primul termen de înfățișare. — Inadmisibilitate. — Art. 42 al. 4 Legea Curții de Casație.

Contract de locație. — Clauză facultativă de reziliere. Prolungire. — Art. 37 legea măsurilor excepționale. — Ordine publică. — Art. 5 c. civ.

1) Conform art. 42 al. 4 din legea Curții de Casație, odată expirat termenul de depunerea motivelor de casare, mijloacele de casare nu mai pot fi nici schimbate, sau adăogite, afară de cazuri excepționale lăsate la aprecierea Inaltei Curți.

2) Când într'un contract de locație s'a inserat clauza facultativă de reziliere pentru ambele părți,

iar acest contract s'a prelungit cu respectarea clauzei de reziliere, proprietarul poate uza de ea, căci dispozițiunile art. 37 din legea măsurilor excepționale, care declară prelungite de drept contractele de închiriere pe toată durata războiului european actual și un an după încheierea păcii, nu sunt de ordine publică și părțile pot deroga dela aceste dispozițiuni.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Gheorghide în desvoltarea motivelor de casare și pe d. avocat P. Sadoveanu, în combateri;

Deliberând,

Asupra cereri intimatului de a se înlătura motivele noi de casare, depuse azi în instanță de recurent;

Având în vedere că acest proces s'a înfățișat pentru prima oară în fața Curții în ziua de 29 Octombrie 1918, când s'a amânat din lipsă de procedură, iar apoi de comun acord;

Considerând că art. 42 din legea Curții de Casație prevede pentru recurent obligațiunea ca în termen de două luni dela înregistrarea recursului sau în cazuri urgente cu 8 zile înaintea primului termen de înfățișare, să depună mijloacele de casare; al. 4 al acestui articol arată că, odată expirate aceste termene, mijloacele de casare nu mai pot fi depuse, nici schimbate sau adăogite, și Curtea nu poate acorda prelungire de termene pentru a se depune, schimba sau adăoga mijloacele de casare, afară de cazurile excepționale apreciate de dânsa;

Considerând că, din combinarea acestor texte, reiese în chip invederat că cererea de a se depune, schimba, ori adăoga, în cazuri excepționale, mijloacele de casare, nu poate fi cercetată de Curte, decât în prima zi fixată pentru înfățișare;

Că recurentul neformulând în acea zi nici o cerere de asemenea natură, numai poate fi primit azi ca să depună motive de casare noi;

Pentru aceste motive, Curtea admite incidentul de a se înlătura motivele noi de casare depuse azi în instanță de recurent;

Asupra motivului I de casare din petiția de recurs:

„Violarea art. 37 din l. m. excepțională și a art. 5 din c. civil, exces de putere și nemotivare. Art. 37 din legea măsurilor excepționale prevede că toate contractele de închiriere se prelungesc de drept un an după încheierea păcii; acest articol fiind o derogare dela dreptul comun e de strictă interpretare, așa că dacă el nu prevede o excepție pentru proprietarul care ar voi să se mute în imobil, judecătorul nu trebuie să distingă. Explicațiunea Ministrului dată cu ocazia dezbaterii legii, atât timp cât n'a fost tradusă într'un text de lege, nu poate modifica legea. Dar chiar din explicație se vede că el a înțeles să avantajeze pe proprietarul ce la 23 Apr. 1916 ar avea nevoie să se mute în imobilul său; or Trib. Roman, prin exces de putere, admite și d. lui Botez dreptul de a se muta, nu la 23 Aprilie 1916, ci la 26 Octombrie 1918, cu toate că el nu numai că la 23 Aprilie 1916 nu a denunțat contractul său, dar la expirarea acestui contract a încheiat un nou contract, pe care l'a executat în tot timpul și și-a primit chiria până la 26 Octombrie 1918, și tot prin exces de putere și fără să motiveze Tribunalul găsește că proprietarul are nevoie să se mute în imobil, când noi am completat această nevoie a sa și când el, o dovadă în acest sens nici n'a cerut să se facă și nici nu s'a făcut.

Tot printr'o greșită interpretare a găsit că contractul prelungit s'ar aplica clauza prevăzută în vechiul contract în ce privește denunțarea; or, această clauză de denunțare n'a putut trece în intenția părților s'o prevadă în noul contract.

și mai mult, ea față cu dispozițiile art. 37 din legea măsurilor excepționale și a art. 5 din codul civil, nu-și mai poate avea aplicarea, trebuie considerată ca nescrisă, căci altfel asemenea clauză s'ar prevedea în toate contractele și ar fi un mijloc de a se eluda legea excepțională;

În speță, această clauză cu atât mai mult nu-și poate avea aplicare cu cât contractul a expirat la 26 Octombrie 1918, prelungirea ce eu o solicit, n'o cer în baza contractului sau a dreptului comun, ci în baza legii excepționale și pentru timpul ce va curge după expirarea contractului.

Având în vedere în fapt că Ion G. Botez încheiind pe termen de 2 ani, cu începere dela 26 Octombrie 1914 lui M. Candel casele sale din Roman, strada Florian 25, a prevăzut în contractul alcătuit cu acest prilej, facultatea pentru ambele părți ca să rezilieze contractul, vestindu-se reciproc prin scrisoare recomandată cu cel puțin șase săptămâni înainte de Sf. Georgehe sau Sf. Dumitru a fie cărui an. Contractul se execută, iar aproape de expirarea lui, părțile de comun acord îl mai prelungește, stipulând că rămâne în vigoare condițiunile vechiului contract;

Când proprietarul a făcut cunoscut chiriașului, în timpul arătat în contract că înțelege să rezilieze contractul, acesta a refuzat să părăsească imobilul întemeindu-și opunerea pe art. 37 din legea măsurilor excepționale. Judele ocolului urban Roman, sesizat cu judecarea litigiului, a admis acțiunea proprietarului și a declarat reziliat contractul; această carte de judecată a fost confirmată de Tribunalul Roman prin sentința No. 199 din 23 Octombrie 1918 atacată cu recurs de M. Candel;

Considerând că este exact că art. 37 din legea măsurilor excepționale declară prelungite de drept pe toată durata războiului European actual și un an după încheierea păcii contractele de închiriere existând la 5 Aprilie 1916 sau care se vor încheia ulterior;

Că această regulă se aplică și în cazul când proprietarul voește să se mute singur în imobil, legea ne făcând nici o distincțiune și excepțiunile în acest sens, semnalate în cursul discuțiilor Parlamentare, referindu-se numai la cazurile ce s'ar ivi imediat după promulgarea legii, la 23 Aprilie 1916;

Considerând însă că rândueile legii asupra acestui punct nu sunt de ordine publică, după cum rezultă din expresiunea întrebuințată de legiuitor: «Dacă chiriașul vrea să se folosească de acest beneficiu al legii», și că prin urmare părțile pot deroga dela această dispozițiune;

Având în vedere că după cum s'a arătat, primul contract intervenit între părți prevedea facultatea de reziliere cu îndatorire de a se vesti la timp partea cea laltă;

Că instanța de fond a socotit că prelungind contractul în toate condițiunile sale, părțile au înțeles să menție și clauza privitoare la denunțare, care modifică articolul 37 din lege;

Considerând că, interpretând astfel voința părților, instanța de fond a rămas în limitele aprecierii sale, care scapă cenzurei instanței de casare și deci recursul rămâne a fi respins ca ne fondat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul.

A apărut *Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare*, cu modificările aduse prin Decretele-legi No. 1638 și 2221 bis/920, și expunerea de motive și indexul alfabetic, întocmită de D-l E. C. Decusară. Tipărită pe hârtie velină. Preț 10 lei. Depozit general la „Curierul Judiciar“.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 11 Febr. 1920

Președinția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Carolina Grünberg cu Grigore Urlișteanu

Decizia civilă No. 36

Legea măsurilor excepționale. — Prelungire de contracte. — Ordine publică. — Eludarea ei. — Admisibilitatea recursului. — Art. 37 legea măs. excepționale și 5 c. civ.

Legea măsurilor excepționale care prelungește de drept contractele de închiriere, după voința chiriașului, este de ordine publică, și orice convenție care eludează aplicațiunea ei, conform art. 5 c. civ. violează legea.

S'a ascultat d-nii avocați Djuvara și Paleologu din partea recurenței în dezvoltarea motivelor de casare și d. adv. M. Voinescu, din partea intimatului în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de Carolina Grünberg, contra deciziei No. 131/919 a Curței de apel București, secția III, dată în cauză cu intimatul Gr. Urlișteanu;

Văzând motivele I și III de recurs:

I «Violaarea art. 5 c. c. și înlăturarea cu exces de putere a art. 37 din legea specială autorizând luarea de măsuri excepționale din 24 Decembrie 1914 cu modificările din 5 Aprilie 1915 și 25 Decembrie 1916. «Curtea de Apel din București, secția III-a, prin deciziunea civilă atacată, constată în fapt și își formează convingerea că la data când s'a făcut contractul de închiriere intervenit între d. Grigore Urlișteanu, proprietar și d-na Carolina Grünberg, chiriașă, intențiunea ambelor părți a fost că la expirarea termenului de 6 luni, contractul să înceteze a mai avea ființă și că renunțarea la beneficiile legii excepționale a avut loc chiar în momentul efectuării lui. Pe temeiul acestei constatări, Curtea de Apel înlătură art. 37 legea măsurilor excepționale și declară reziliat pe ziua de 23 Aprilie contractul în chestiune. Judecând astfel, și admițând ca valabilă convențiunea considerată ca parte integrantă din contract, prin care se deroga la o lege care interesează ordinea publică, Curtea de Apel violează art. 5 din codul civil și comite un exces de putere prin înlăturarea legii excepționale»;

III «Violaarea art. 37 din legea măsurilor excepționale referitor la chirii, cu modificările sale; denaturare de acte; eroare gravă de fapt; exces de putere. «Toată argumentarea cuprinsă în deciziunea Curții de Apel consistă în a susține că atunci când chiriașul unui imobil a contractat, sub imperiul legii măsurilor excepționale, cu proprietarul său pe un termen determinat, printre acestea el a și «denunțat» în înțelesul art. 37 din lege, contractul față de proprietar pentru data expirării aceluia termen; dar această interpretare dată textului art. 37 din sus zisa lege, violează în mod evident dispozițiunea cuprinsă în acel articol, care prevede că contractele de închiriere, fie chiar și de se vor încheia după promulgarea legii, se prelungește deplin drept în favoarea chiriașului, dacă el nu a denunțat contractul. Legea însăși, prin urmare, atât prin înțelesul, cât și prin litera ei, învederează că prin denunțare trebuie să se înțeleagă un act distinct de contractul însuși de închiriere, și deosebit prin natura lui de acesta din urmă»;

«Confuziunea pe care Curtea o face în speță între denunțarea prevăzută de lege și una din clauzele însăși ale contractului de închiriere intervenit între părți

reprezintă în același timp și o denaturare a acestor acte, isvorată dintr-o eroare gravă de fapt, în privința înțelesului ce trebuie dat clauzelor contractului. Ea constituie în fine în mod evident și un exces de putere din partea Curței.

Având în vedere că din decizia atacată cu recurs se constată că intimatul G. Urliățanu, a închiriat recurentei, una prăvălie în București, pe termen de 6 luni expirând la 23 Aprilie 1919; la 23 Martie 1919, recurenta chiriașă, printr-o somație, notificând proprietarului intenția de a prelungi contractul conform legii măsurilor excepționale, acesta chiamă în judecată pe chiriaș, spre a-i evacua imobilul pe ziua de 23 Aprilie 1919, data expirării contractului;

Acțiunea a fost admisă prin decizia de față pentru motivul că din modul în care a fost încheiat contractul, rezultă că încă de la facerea lui, intenția părților a fost de a nu-l mai prelungi, renunțând chiriașul chiar de la încheierea contractului de la beneficiul de prelungire acordat de legea măsurilor excepționale;

Având în vedere că prin motivele de recurs de mai sus, recurenta susține că art. 37 legea măsurilor excepționale, care prelungește de drept contractele de închiriere după voința chiriașului, este de ordine publică, și că orice convenție care ar avea de scop a eluda aplicarea acestui text este nulă conform art. 5 c. civ., iar Curtea de Apel denaturează contractul și violează această lege când decide că părțile pot renunța la beneficiul de prelungire, încă de la facerea contractului;

Considerând că legea măsurilor excepționale din 1916 a fost impusă de nevoia de a se atenua conflictele noi, născute de situația anormală provocată de războiul european. Că acest război perturbând într-un grad neașteptat raporturile economice, se impunea intervenția legiuitorului pentru a armoniza conflictele sociale la care dădeau naștere aceste perturbații economice cari amenințau ordinea publică;

Considerând că manifestarea acestor perturbații este și disproporția tot mai mare între nevoia de locuințe și puțința de la satisfacere, disproporție care tinde a se transforma într-o speculație din partea proprietarilor în dauna chiriașilor asupra unei nevoi atât de primordială cum este aceea a locuinței;

Că întrucât dispozițiunile art. 37 din legea măsurilor excepționale erau menite a satisface această nevoie de armonie și ordine în societate, ele au deci caracterul unor dispozițiuni de ordine publică;

Considerând că potrivit art. 37 legea măsurilor excepționale, toate contractele de închiriere, indiferent de durata lor, dacă sunt mai mici, sau mai mari de un an, se prelungesc de drept după dorința chiriașului, întrucât acesta nu și-a manifestat voința sa contrarie denunțând contractul în termenul prescris de lege; că din însăși termenele fixate de legiuitor în care se pot denunța aceste contracte rezultă că ele nu se pot denunța, decât în cursul executării lor, iar nu chiar din momentul încheierii lor;

Că a admite această din urmă posibilitate, după cum o face Curtea de Apel prin decizia atacată cu recurs, ar fi a neocuti intențiunea legiuitorului de protecțiunea chiriașului și s'ar da puțință proprietarului a eluda cu ușurință dispozițiunile unei legi de ordine publică, de oarece în contractele încheiate în timpul legii ar apărea atunci ca o clauză de stil condițiunea de renunțare anticipată la beneficiul de prelungire acordat chiriașului, anihilând astfel dispoziții luate de legiuitor într-un interes general;

Că, deci, Curtea de Apel dând o altă interpretare art. 37 legea măsurilor excepționale și decidând că con-

tractul de față nu poate fi prelungit pentru motivul că chiriașul a renunțat la acest drept încă din momentul încheierii lui, dă o greșită interpretare și violează menționatul text de lege.

Că astfel, motivele de recurs fiind fondate, e inutil a se mai discuta celelalte motive de recurs;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, și caesează, etc.

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE S. II

Audiența dela 22 Iunie 1920.

Președinția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Leon H. Löbel cu Paulina H. Frenkel

Deciziunea No. 206

Spor de chirie.—Decretul-lege No. 1058 din 6 Martie, 1919.—Pentru contractele în curs de execuțiune nu se poate acorda sporul de chirie prevăzut de acest Decret-lege.

Decretul-lege No. 1058 din 6 Martie, 1919, a înțeles să acorde sporul de chirie numai proprietarilor ale căror contracte au fost prelungite de drept și numai pentru noul period de prelungire, prevăzut de art. I, nu însă și proprietarilor ale căror contracte în curs de execuțiune au fost încheiate prin acordul liber al voinței părților, și nu prelungite forțat prin această dispozițiune legală.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier C. Sărățeanu;

Pe d-l N. Alexandrescu în dezvoltarea motivului de casare;

Pe d-l avocat Negreanu în combateri, și pe d-l procuror Al. N. Gane, în concluziuni

Deliberând,

Asupra motivului unei de casare:

«Violațiunea art. 2 din Decretul-lege No. 1058 din 6 Martie 1919, combinat cu 35 din legea măsurilor excepționale».

«Exces de putere și omisiune esențială»;

«Curtea de apel judecând că spor se cuvine numai proprietarului căruia s'a impus o prelungire forțată a închirierii, face o distincțiune între contracte expirate dar prelungite de drept, și contracte consimțite în curs de execuțiune, distincțiune care nu este făcută de lege; așa că violează textele citate, săvârșind și un exces de putere. Mai comite și o omisiune esențială când nu examinează apărarea noastră că am fost nevoiți a consimți un nou contract din cauza schimbării persoanei chiriașului, fără ca să fi prețins o chirie mai mare decât aceea constatată la Sf. Dumitru 1916 din cauza prohibițiunii legale, așa că am fost în situațiunea proprietarului căruia i s'a impus prelungirea forțată a închirierii prin menținerea aceleiași chirii».

Având în vedere decizia supusă recursului din care rezultă că la 2 Mai 1918 între Leon H. Löbel, recurentul de azi, în calitate de proprietar al imobilului din București, Bd. Domniei No. 21 și M. I. Negreanu, intervenind un contract de locațiunea a unui apartament, pe termen dela 23 Aprilie 1918-23 Aprilie 1920, la 12 August același an, locatarul cesionează contractul de locațiune lui Filip Chifner, iar acesta la 1 Septembrie 1918, la rândul său, cesionează soțului intimatului în recurs, Hanși Frenkel, care înțeand din viață intimanta în calitate de tutore a minorilor săi fi, neplătind la termen chiriea, recurentul o chiamă în judecată pentru a fi obligată să evacueze imobilul și să-i plătească suma de lei 3765, reprezentând 2400 lei chirie pe semestrul Octombrie 1919, iar suma de 1365

lei, sporul de 30% datorat conform Decretului-lege No. 1058/919, acțiune care a fost respinsă de Curtea de apel din București prin decizia atacată cu recurs;

Având în vedere că pentru a da această soluțiune, Curtea de apel motivează că art. I din Decretul-lege No. 1058/919, intrând la data de 23 Aprilie 1920, termenul prelungirii de drept a contractelor de închiriere, prevăzut de art. 37 din legea măsurilor excepționale, prin art. II al aceluiași decret-lege pune îndatorirea proprietarului de a nu ureca chiria pe timpul prelungirii contractului decât în proporția de 10, 20 și 30%.

Că în speță, termenul închirierii convenite între părți e dictată de legiuitor prin decretul-lege din 6 Martie 1919, nu a avut nici o înăruire asupra acestui contract, și cum sporul de 30% cu care proprietarul poate ridica chiria, nu se aplică contractelor prelunghite de drept, conform legii măsurilor excepționale și Decretul-lege No. 1058, în speță, contractul de locațiune intervenit între recurent și intimată fiind în curs de executare și expirând la 23 Aprilie 1920, proprietarul nu poate cere sporul prevăzut de art. 2 din Decretul-lege 1058/919;

Considerând că în conformitate cu dispozițiunile art. I din Decretul-lege 1058/919 termenul prevăzut de art. 37 legea măsurilor excepționale până la care se prelungește de drept toate contractele de închiriere se limitează la data de 23 Aprilie 1920;

Că din termenii categoriei al art. II în același decret care prevede că prețul închirierii pentru noul period prevăzut de art. precedent nu va putea fi urecat de proprietar decât în proporție 10, 20 și 30%, proporțional cu valoarea anuală a locațiuner, de aci rezultă că legiuitorul, ca o compensație pentru rigoarea legii, care în beneficiul exclusiv al chirișilor impunea proprietarului, o nouă prelungire forțată a contractelor de închiriere, a înțeles să acorde sporul numai proprietarilor ale căror contracte au fost prelunghite de drept și numai pentru noul period prevăzut de art. II al Decretului-lege No. 1058/919, iar nu și proprietarilor ale căror contracte în curs de executare, au fost încheiate prin acordul liber al voinței părților și nu au suferit rigoarea legii de a fi prelunghite de drept conform legii măsurilor excepționale și Decretul-lege No. 1058/919;

Că astfel fiind, în speță, în urma constatării că contractul de locațiune intervenit între recurent și intimată expiră la 23 Aprilie 1920, și că nu a fost prelunghite de drept, conform Decretul-lege No. 1058/919

Când Curtea de apel decide că sporul prevăzut de Decretul-lege menționat nu poate fi acordat recurentului, prin acest mod de a judeca Curtea de apel nu a violat dispozițiunile articolului II din Decretul-lege No. 1058/919, astfel că motivul de recurs este neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul;

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BRAILA S. II

Audiența de la 29 Decembrie 1919

Președinția d-lui SPIRU HASNAȘ, Președinte

G. Constantinescu cu Tudorache Pastos și alții

Sentința No. 224

Contract de închiriere.—Pact comisoriu.—Renunțarea la beneficiul legii excepționale relativ la închirieri în contractul principal prevăzut de art. 37 din legea măsurilor excepționale este aplicabilă și sublocatarilor? Art. 1430 și 1437 c. civil.

Deși sublocațiunea formează un nou contract, ale cărei condițiuni sunt regulate prin voința părților,

totuși locatarul neintervenind în sublocațiune, nu există nici o legătură juridică între locatar și sublocatar și cererea de reziliere și evacuare a imobilului contra locatarului se aplică și sublocatarilor.

Tacita reconducțiune nu intervine între locatar și sublocatari, ne fiind nici un acord de voință.

Tribunalul,

Asupra acțiunilor civile de față;

Auzind părțile în concluziuni;

Având în vedere actele aflate la dosar;

Având în vedere că din desbateri și din actele aflate la dosar, se constată că moștenitorii def. Mareu Solomon au închiriat lui Herman Weisman un local de brutărie și prăvăliora din colț str. Victoriei No. 3 pe timp de 2 ani, începător dela 23 Octombrie 1917 și până la 26 Octombrie 1919, cu chirie de 20.10 lei anual, și cu obligație că această închiriere nu intră în cadrul legii măsurilor excepționale; iar în urmă Weisman subinchiriază lui N. Niculescu localul de brutărie dela 6 Mai 1915 s. n. până la 26 Octombrie (8 Noembr.) 1919 și lui Gh. Teodoru localul de prăvălie pe același timp, pe care și acesta îl subinchiriază lui N. Niculescu, care la rândul lui cesionează contractul de subinchiriere lui Tudorache Pastos, prin actul de învoială aflat la dosar, cu începere dela 26 Noembrie 1919 s. n. părții de azi din proces; că, în urmă, moștenitorii lui Solomon, proprietarii vând la 9/22 Noembrie 1918, prin actul transcris de Trib. Braila la No. 829/318 imobilele închiriate lui Gh. Constantinescu, reclamantul de azi, care uzând de dreptul ce-i acordă legea asupra drepturilor proprietarilor, a introdus acțiunea ca se judecă azi, atât contra locatarului principal cât și contra sublocatarilor, cerând evacuarea din imobil și rezilierea contractelor de locațiune și sub locațiune;

Având în vedere că chestiunea dedusă înaintea Trib. este a se ști, dacă, conform clauzei din contractul de locațiune că se renunță la beneficiul legii excepționale, sublocatarii pot beneficia de dispozițiunile acestei legi relativ la locațiune și a continua o nouă relațiune în numele lor propriu, în afară de contractul principal;

Având în vedere că deși contractul de locațiune face parte din contractele așa numite succesive, cari se descompune în obligațiuni zilnice ce se reînnoiesc neîncetat, fiind obiectul unei obligațiuni de a face (*Bandry et Wall, I, Louage*, și rămâne totuși un contract sinagmatic în care voința părților are putere de lege în convențiunile ce se exercită (art. 969 c. c.);

Având în vedere că și în sublocațiune se formează un nou contract, ale cărui condițiuni sint regulate, ea și a tuturor contractelor, prin voința părților contractante, totuși locatarul nu poate transmite sublocatarului o folosință și drepturi mai mari de cât acele pe care el singur le are; căci primul contract între locatar și locatar este menținut; de oarece locatarul nu intervine în sublocațiune; așa că nu există nicio legătură juridică între locatar și sublocatar; (*Laurent, XXV, p. 191—193*);

Având în vedere că întru cât în contractul intervenit între Weisman și proprietari se prevede clauza că chirișul nu poate beneficia de dispozițiunile legii excepționale relative la închirieri, adică de o prelungire a contractului, la care a renunțat, manifestându-se această renunțare și prin interogatorul luat, și, cum dispozițiunile art. 37 din l. măs. excepționale nu sunt de ordine publică, părțile contractante, cu drept evănt, pot renunța la dănselle; (*Cass. Iași 1, 21/918*); deci dacă în contractul principal, chirișul renunță la beneficiul art. 37 din l. măs. excepționale, subchirișii săi la rândul

lor, nu pot beneficia de dispozițiunile acestei legi, întrucât neexistând nici un raport juridic direct între proprietar și subchiriași, nu se pot crea noi raporturi fără acordul de voințe; căci chirișul principal nu transmite subchiriașilor săi decât numai drepturile pe cari la rândul lui și el le are dela proprietar, care prin faptul locațiunei s'a desbrăcat de dreptul de a dispune de fructele imobilului, dând delegație locatarului să le perceapă (art. 1430 c. c.); așa că, în speță nu poate fi vorba de o tacită reconducțiune ce ar fi intervenit între proprietar și subchiriaș, cu toate somațiunile extrajudiciare făcute și consemnarea prețului chiriei; de oarece, tacita reconducțiune fiind întemeiată pe o voință reciprocă și tacită a ambelor părți de a continua contractul, o asemenea voință nu se mai poate presupune, când una din părți a cerut rezilierea contractului, și mai ales când nici nu există contract, ca în speță, între reclamant și subchiriaș (art. 1437 c. c.), rezilierea cerută chiar la câteva zile după expirarea contractului în curs, adică la 15 Noembrie 1919 st. n. în așteptare că subchiriașii vor evacua de bună voie imobilul fără intervenția justiției; deci, nefiind loc de reconducțiune, nu este loc nici la timbrarea presupusului contract inexistent; prin urmare incidentul de timbrare a contractului este neintemeiat și are a se respinge;

Având în vedere, că astfel fiind, și întrucât se constată că contractul de închiriere intervenit între reclamant ca cumpărător al imobilului închiriat și chirișul Weisman, a expirat la 26 Octombrie (8 Noembrie) 1919 și nu mai poate renaște nici în baza legii măs. excepționale, la care a renunțat, urmează că și soluțiunile intervenite între acesta și ceilalți părăși se termină la aceiași dată; așa că, acțiunile de față sunt întemeiate și au a se admite, ordonându-se evacuarea imobilelor și rezilierea contractelor pe ziua de 26 Oct. (8 Noembrie) 1919;

Pentru aceste motive redactate de d-l Președinte Spiru Hasnaș, Trib. admite acțiunea, etc.

(s) *Spiru Hasnaș.*

TRIBUNALUL ILFOV S. II CIV. CORECT.

Audiența dela 14 Iunie 1920

Președinția d-lui G. EUSTATIU, Judecător

Maria General Berindei cu Maior I. Dimiu

Ordonanța No. 10514

Legea rechizițiilor. — Când încetează aplicarea ei? — Înaltul Decret Regal 1162/920. — Dacă proprietarul poate, pe calea unei ordonanțe de referé, cere expulzarea din imobil a unui ofițer încartiruit? Art. 66 bis. pr. civilă.

Înaltul Decret Regal 1162, publicat în «Monitorul Oficial» din 21 Martie 1920, dispunând numai demobilizarea treptată a câtorva contingente iar nu demobilizarea totală și trecerea armatei de pe picior de război, pe picior de pace, care știut este că se face printr'un Decret special, starea de război mai existând încă, legea rechizițiilor continuă a-și avea aplicațiunea.

În consecință, un ofițer încartiruit pe baza legii rechizițiilor, nu poate fi scos din imobil de către proprietar, pe calea unei ordonanțe de referé prevăzută de art. 66 bis pr. civilă.

Tribunalul,

Asupra cererei de față, făcută de Maria general Be-

rindei, prin petiția înregistrată la No. 7937/920 în contra părășilor maiori Dimiu Ion și general Artur Văitoianu, prin care cere ca pe baza art. 66 bis pr. civilă să se ordone evacuarea acestora din imobilul său din București, strada G. Cantacuzino No. 98, pentru motivul că-l ocupă fără nici un drept;

Având în vedere susținerile orale, concluziunile scrise ale părților și actele din dosar;

Având în vedere că în ședința dela 8 Iunie 1920, reclamanta a renunțat la părătul Artur Văitoianu, de care s'a luat act prin jurnalul No. 10146 din aceea zi;

Având în vedere că cererea de față este făcută pe baza dispozițiilor art. 66 bis pr. civilă, care dă drept președintelui Tribunalului sau înlocuitorului său, să dea ordonanțe prezidențiale, cu caracter vremelnic, în alacerile de natură urgentă și pentru care ar fi pericol în întârziere;

Având în vedere că singurul motiv pe care reclamanta își întemeiază cererea de față, este că părătul îi ocupă imobilul fără nici un drept;

Având în vedere că părătul maiori Dimiu Ion, în apărarea sa, a prezentat biletele de cuartirire No. 5661 din 4 Mai 1919, liberat de Comandantul militar al orașului București, susținând că acesta este titlul său în baza căruia ocupă imobilul reclamantei;

Că reclamanta spune că legea rechizițiilor nu-și aplicarea decât în timp de război, or pe măsură ce s'a ordonat demobilizarea armatei, ea nu mai poate să-și aibă aplicațiunea;

Considerând că, în adevăr, prin I. D. Regal No. 1162, publicat în «M. Oficial», din 21 Martie a. c., s'a dispus numai demobilizarea treptată a câtorva contingente, iar nu demobilizarea totală și trecerea armatei de pe picior de război pe picior de pace, care este știut că se va face printr'un decret special, astfel încât starea de război mai existând încă, și legea rechizițiilor și are aplicațiunea, și, deci, alegațiunea reclamantei nu poate fi ținută în seamă;

Că astfel fiind și părătul dovedind că stă în imobilul reclamantei în baza unui titlu, emanat în baza unei legi care încă își are ființă, titlu recunoscut de însăși reclamantă prin actul său de cumpărarea imobilului, nu se poate zice că ocupă acel imobil fără nici un drept, cum arată reclamanta în cererea sa;

Că, în afară de aceasta, reclamanta cere a se lua în contra părătului măsuri cu caracter definitiv—evacuarea din imobil—iar nu o măsură cu caracter vremelnic, cum pretinde art. 66 bis pr. civilă și pe care își întemeiază cererea, și care măsuri de asemenea natură nu se pot lua pe această cale urgentă a referenței ei pe aceia a dreptului comun, și aceasta cu atât mai mult cu cât din chitanța cu data de 26 Aprilie 1920, părătul a dovedit că a plătit chiria pentru acel imobil d-lui Anton R. Ionescu, autorul reclamantei, și deci se constată că există raport dela proprietar la chiriș;

Că față de toate aceste considerațiuni, rezultă că cererea de față nu întrunește condițiunile cerute de art. 66 bis pr. civilă și în acest caz ea urmează să fie respinsă.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge, etc.

(s) *G. Eustatiu.*

NOTA.—Atacându-se cu apel dinaintea Trib. această ordonanță a fost confirmată în totul prin sentința cu No. 504 din 9 Iulie 1920. — N. R.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎN ALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurentă: Catalina I. Ciurea, prin d. av. V. Ulvineanu.

Intimată: Ioana M. Crăciun, „ „ „ Al. Veleescu.

Partaj.—*Dacă se poate cere și când comoștenitorii au posedat separat bunurile din succesiune.*—*Soluție afirmativă.*

Partaj.—*Existența lui.*—*Modul cum se probează.*—*Art. 729 și 1206 c. civil.*

Cât timp nu se opune prescripția sau vreun act de partaj, potrivit art. 729 c. civil, partajul unei succesiuni se poate cere chiar când comoștenitorii au posedat separat bunurile din succesiune.

Prin expresiunea «act de partaj», legiuitorul nu a înțeles înscrisul instrument de probațiune, ci însuși actul juridic, adică convențiunea de împărțială între comoștenitori.

Partajul unei succesiuni neintrând în categoria actelor solemne, pentru a căror existență însăși să fie necesar un act scris, urmează că existența lor se poate constata prin toate mijloacele de probă admise de dreptul comun, printre care deci intră și mărturisirea unei părți care potrivit art. 1206 c. civil face deplină dovadă contra aceluia care a mărturisit.

În speță tribunalul neținând seama de mărturisirea însăși a reclamantei că în cauză a avut loc partajul, averii respective și cerând părților să producă înscrisul constatând acest partaj, a violat art. 729 și 1206 c. civil. (*Cus. I, decizia No. 61 din 23 Februarie 1920, prin care s'a casat sentința No. 164/915 a Tribunalului Gorj s. I.*)

NOTA.—Cu privire la aplicabilitatea art. 729. Înalta Curte a avut să se pronunțe asupra chestiunii de a ști în ce termeni se poate cere partajul, și a hotărât că atât timp cât nu s'a făcut vreun act de împărțială sau nu se poate invoca prescripția, partajul poate fi cerut, chiar dacă erezii au posedat separat bunurile din succesiune. Cu alte cuvinte, contra acțiunii de împărțială, există două fine de neprimire: 1°) partajul; 2°) prescripțiunea.

* * *

În ceea ce privește partajul, el poate fi scris sau verbal, căci partajul nu este act solemn și se poate dovedi prin mijloacele de probă ale dreptului comun, iar legiuitorul vorbind în art. 729 de act de împărțială, a întrebuițat expresiunea «act» în sensul de operațiune juridică — *quod actum est* — iar nu de instrument probatoriu.

Art. 729 trebuie deci interpretat în sensul că diviziunea de folosință de fapt, fără o convențiune prealabilă de împărțială, nu echivalează cu operațiunea juridică a împărțelii și nu poate împiedica ca aceasta să fie cerută. Textul în chestiune nu trebuie însă interpretat în sensul că partajul ar fi supus la formalitatea scrisului său, cu alte cuvinte că el nu ar putea fi de cât o convențiune scrisă. Această părere este aproape unanim admisă de autori: Laurent, *Droit civil*, tomul X, N-rile 262,

302; Aubry et Rau, tomul VI, 2623; Baudry Lacantinerie și Wahl, tomul II, No. 2795 și urm. 1) Huc, *Droit civil*, tomul V, No. 286.

Cu drept cuvânt, Înalta Curte, consideră că în speță, partajul putea foarte bine să fie dovedit cu mărturisirea părților, conform dreptului comun, fiind vorba de un partaj verbal. O veche jurisprudență franceză este stabilită în acest sens: V. Curtea din Bordeaux, 19 Martie 1860, Dalloz, 1861. 2. 174; Curtea din Poitiers, 9 Martie 1893, Dalloz, 1893. 2. 191.

Dealtmintrelea, în ceea ce privește mijloacele de probă, partajul este supus dreptului comun, putându-se dovedi cu martori și cu presupțiuni, în cazul când există un început de dovadă scrisă.

Ca o consecință a ideii fundamentale de mai sus apare și posibilitatea unui partaj mobililor rezultând din simpla distribuie a mobilelor între comoștenitori. Aceasta derivă din premisa admisă în sistemul Înaltei Curți, după care partajul este supus dreptului comun atât din punctul de vedere al validității cât și din punctul de vedere al probei și că prin urmare, redacțiunea unui act scris nu este indispensabilă, partajul putând fi și verbal.

În aceeași ordine de idei, se admite că partajul poate decurge din orice act care pune capăt stărei de indiviziune, oricare ar fi calificarea aceluia act: vânzare, schimb, transacție, vânzare de drepturi succesoriale unuia sau mai multor comoștenitori, etc.

O condițiune este însă cerută pentru ca, în conformitate cu art. 729, acțiunea de împărțială să nu mai poată fi intentată: trebuie ca partajul ce se opune să fie un partaj, definitiv, iar nu numai provisional, adică să poarte asupra proprietății bunurilor succesoriale și nu numai asupra folosinței acelor bunuri.

* * *

Un al doilea fine de neprimire al acțiunii de împărțială este prescripțiunea. Aceasta rezultă deasemeni din termenii art. 729. Anumite condițiuni sunt însă cerute pentru a prescrie, în materie de partaj. Principiul este că posesiunea nu curge între comuniști. Atât timp cât durează indiviziunea acțiunea de împărțială este imprescriptibilă. Comoștenitorul deci, care posedă ca comunist, nu poate prescrie, de oarece titlul său de posesiune este precar.

Se poate însă să intervină o interversiune a titlului de posesiune, și în acest caz, prescripțiunea începe să curgă de la data la care a avut loc interversiunea, adică de la data la care comoștenitorul s'a manifestat intenția de a posedea cu titlu de proprietar.

În ceea ce privește cauza acestei interversiuni, ea poate proveni fie de la o terță persoană, fie din fapta comunistului care se manifestă printr-o contrazicere opusă dreptului celorlalți coproprietari. Dovada interversiunii se poate face prin toate

1) O veche jurisprudență franceză, pe care o găsim excesivă, mergea chiar până a admite că partajul se putea dovedi cu presupțiuni, chiar în lipsa unui început de dovadă scrisă. (Cf. Griolet et Vergé *Nouveau code civil annoté*, Paris, 1901 — 1905, tomul II, No. 28, p. 184). Nu vedem pentru ce motiv partajul nu ar fi complet asimilat, din punctul de vedere al probei, cu celelalte convențiuni.

mijloacele, și ea poate rezulta în mod facil din unele fapte ale celui ce posedă separat, ca de o pildă, contractele de locațiune sau înscrierea în loturi sau reparații săvârșite exclusiv în numele său. (Cf. Dutruc, *Traité du partage de succession*, p. 229).

După teoria admisă, în genere, de autori, este îndeajuns ca comogenitorul care posedă separat prin acte de dispozițiune sau de administrațiune neechivoce, să manifeste intențiunea de a se comporta ca proprietar unic și exclusiv pentru ca prescripțiunea acțiunii de partaj să se poată efectua (Cf. Laurent, *Droit civil*, tomul X, N-rile 264, 265; Aubry și Rau, *Dr. civil*, tomul VI, 362; Huc, *Dr. civil*, tomul V, N-rile 287).

Privitor la natura acestei prescripții, părerea autorilor sunt împărțite. După unii (Aubry și Rau, *loc. cit.*) ar fi vorba de o prescripție extinctivă; după alții (Laurent, *loc. cit.*; Huc, *loc. cit.*) de o prescripție achizitivă; în fine, după alții (Demolombe, *Dr. civil*, tomul XV, N-rul 523) prescripție cu caracter achizitiv și extinctiv în același timp.

Păreră care predomină este aceea a unei prescripții achizitive. Noi credem însă că, din punctul de vedere riguros al principiilor, Demolombe are dreptate, căci prescripțiunea nu este altceva decât efectul timpului asupra dreptului; or, acest efect consistă sau în a crea un drept pentru cineva sau în a stinge un drept; prin urmare, atât premisa majoră cât și ambele elemente ale premisei minore, se întâlnesc în cazul nostru, unde este vorba de un moștenitor care dobândește bunurile succesiunii și de alții comogenitori care le pierd prin prescripțiune.

Această părere este de altfel mai adecvată cu art. 729 din codul nostru civil care vorbește de prescripțiune scurt, cu deosebire de formula înțebuițată de art. 816 corăspunzător din codul civil francez; *posesiunea suficientă pentru a dobândi prescripția*, expresiune care ar milita în favoarea teorii care vede acolo o prescripție achizitivă. (Cf. Alexandresco (D.) *Dr. civil*, comentariul art. 729).

Rămâne, în sfârșit, chestiunea prescripției mobilelor succesiunii prevăzută de art. 729. S'a susținut zadarnic că posesiunea separată a mobilelor de către moștenitori ar implica presumpția unui partaj verbal că prescripția instantanee a art. 1909 al. 1 ar opera și că acțiunea în partaj nu ar mai fi admisibilă. Adevărul este că o asemenea presumpție nu poate exista, că art. 1909 nu se aplică în speșă, de oarece este vorba de o generalitate de mobile, caz în care niciodată acel articol nu și găsește aplicare; că, prin urmare, nu se poate invoca regula «en fait de meubles, possession vaut titre», și că, prin urmare, trebuie și aci prescripția de 30 ani, iar nu cea instantanee, pentru a o opune ca line de neprimire acțiunii de împărțire. Aceasta este, de altminteralea, teoria care a prevalat. (Vezi Laurent, Aubry și Rau, Huc la locurile citate).

* *

Acestea sunt unele din dificultățile de interpretare a care dă loc art. 729, pe care înalta Curte, în decizia de mai sus, le-a soluționat în modul cel mai just. Am insistat asupra lor din cauza interesului practic ce prezintă.

GEORGE PLASTARA

Profesor la Universitatea din București
Avocat

Recurent: Tatiana Plinu } părțile necitate.
Intimat: Violeta Cavalioti } conform legiurilor rusești.

Codul civil rus. — Dispozițiuni referitoare la drepturile soției asupra averii sale. — Dispozițiunile din vechile așezăminte românești din Basarabia în această privință. — Art. 109-116 c. civil rus.

Deși potrivit dispozițiilor art. 109, 116 c. civil rus soția are deplina dispoziție a averii sale, putând să vândă, să cumpere etc., regula fiind aceea a separațiunii de patrimonii între soți, totuși vechile așezăminte ale legilor românești, aplicabile în Basarabia, prevăd că întru cât fructele zestreii aparțin soțului, urmează că și toate greutățile casei să cadă asupra sa, ceea ce ar însemna că soțul are uzufructul averii soției și deci și acțiunile referitoare la uzufruct.

Prin urmare, în speșă, bine au judecat instanțele de fond, când au stabilit că soțul recurentului în această calitate, a putut face valabil niște somațiuni pentru sporul de chirie la imobilul soției, spor acordat de legea Kerenski. (Cas. I, decizia civilă No. 77 din 1 Martie 1920, prin care s'a respins recursul contra sentinței din 16 August 1918, a Congresului judecătorilor de pace din Chișinău).

SECȚIA III

Recurent: Ministerul de finanțe, prin d. av. C. Marinescu.
Intimat: Alexandrina Cap. Timotei, lipsă.

Imobile dotate. — Impunerea lor la taxă numai conform evaluărilor din actul dotal. — Art. 64 lit. c. legea timbrului. — Cheltuieli de înmormântare. — Scăderea lor numai din patrimoniul defunctului, nu și din averea dotală. — Art. 65 din legea timbrului.

a) Potrivit art. 64 lit. c. din legea timbrului, imobilele constituite dotă nu pot fi impuse la taxe de înregistrare de cât conform evaluării făcute de părți prin actul de dotă, iar nu după criteriul de evoluțiune minimă prevăzută de litera f. art. 64 pentru succesiuni.

b) Potrivit art. 65 din aceeași lege, cheltuielile de înmormântare nu pot fi scăzute de cât din averea succesiunii, aflată în patrimoniul defunctului la moartea sa, iar nu din bunurile dotale, cari de drept și de fapt au eșit din acel patrimoniu încă dela data înzestrării. (Cas. III, deciziunea No. 152 din 23 Aprilie, 1920, prin care s'a casat sentința No. 125/919 a Trib. Dorohoi).

Recurent: Creditul Oltean din Craiova, prin d. av. N. Miteșcu.
Intimat: P. N. Economu, prin d. av. Cezar Ionescu.

Fidejursor. — Dreptul de dispozițiune asupra averii debitorului principal, afară de cazul când există stipulațiune contrarie expresă. — Art. 1662 c. civil.

Potrivit art. 1662 c. civil, fidejursorul nu este ținut a plăti de cât când creanța nu se poate acoperi cu din averea debitorului principal, asupra căreia trebuie mai întâi să se facă discuțiune, afară de stipulațiune contrarie, când fidejursorul renunță la acest beneficiu, sau se obligă solidar cu datornicul. — (Cas. III, deciziunea No. 154 din 26 Aprilie, 1920, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 19/919 a Curții de Apel Craiova s. I-a).

— Noua lege a taxelor de timbru și înregistrare cu Expunerea de motive și Indice alfabetic de d-l Dr. E. C. Decusară. Prețul 10 lei.